

Intutief

Ilse Warringa

‘Ik ben altijd bang
dat ik iets mis’

50 worden ‘hakte er enorm in’. Die leeftijd accepteren vindt schrijver, regisseur en actrice Ilse Warringa (1975) best lastig: ze gaat de tweede helft van haar leven in maar denkt nog altijd dat ze 25 is. Met net zoveel energie als toen. Ondertussen ziet de jeugd haar als een oudere vrouw. Dat betekent verzet. Want ze hangt zo aan het leven.

INTERVIEW: INGRID SPELT | BEELD: MARK UYL

Ilse

Een sprankelende wervelwind opent nog voor het aanbellen lachend de deur van Bos Theaterproducties. Met een “Ik zit een beetje krap in de tijd, en heb zo nog een afspraak,” verklaart ze haar snelle actie. De komedie-cast, met onder anderen onze columnist Margôt Ros, is voor ons interview eerder gestopt met het repeteren van de humoristische muzikale komedie *De onverwoeste zusters van Hoogezand-Sappemeer*. “We repeteren elke doordeweekse dag tot vijf uur.” We vliegen de trap op naar een lokaal in het voormalige herbestemde schoolgebouw met prachtige hoge plafonds en ploffen neer. Later, tegen het einde van het gesprek zal ze zeggen: “O, ik heb je in de haast helemaal geen drinken aangeboden. Wat wil je?”

Ilse Warringa behoeft geen introductie. Haar cv, met als kersverse aanwinst de hilarische door haar geschreven en geregisseerde veelbekeken Netflix-serie *Voetbalouders*, met van die hysterische ouders langs de lijn, duizelt je. Net zo herkenbaar als de onverwachtse hype *De luizenmoeder*, die ze destijds bedacht en schreef, en waarvoor ze in haar rol als juf Ank een Gouden Kalf en Zilveren Televizier-Ster ontving. Op het hoogtepunt van de serie lagen vijf miljoen kijkers – inclusief uitgesteld kijken – dubbel op de bank. Iedereen sprak erover: in de klas, op het schoolplein, in de winkel of bij de koffieautomaat op kantoor. “*De luizenmoeder* schreef ik vanuit hartstocht, liefde en noodzaak. Nooit met het doel om een breed publiek te trekken of uit commercieel oogpunt. Ik móest het kwijt, net als bij *Voetbalouders*. Voor het theater schrijf ik niet anders, mijn uitgangspunt is dat ik iets maak

dat mensen raakt en ontroert, zoals nu met *De onverwoeste zusters van Hoogezand-Sappemeer*. Komedie moet ergens over gaan. Je kunt pas komedie maken als de basis droefheid en drama is. En als het dan een succes wordt, is dat natuurlijk fantastisch.”

De zussen Brontë

Deze gepassioneerde musical, onder regie van Leopold Witte met gedichten die op muziek zijn gezet door Bart Rijnink, is geïnspireerd op het leven van de zussen Charlotte, Emily en Anne Brontë. Vrouwen die onder de mannelijke pseudoniemen Currer, Ellis en Acton Bell schreven. Ilse, die de rol van de middelste gevoelige zus Emily speelt, reisde naar Haworth in West-Yorkshire: hun geboortegrond waar alles nog in het teken staat van de beroemde zussen uit de 19de eeuw. Een leven vol onderlinge zussenliefde, concurrentie, ziektes, jaloezie en niet beantwoorde liefdes. In eenzaamheid en aangewezen op elkaar schreven ze *Jane Eyre* (Charlotte), *Wuthering heights* (Emily) en het autobiografische *Agnes Grey* (Anne). Het werden meesterwerken.

“Ik wilde in hun wereld terecht komen en over de beroemde heide lopen waar Emily Brontë over schrijft in *Wuthering heights*. Ik had al veel flarden geschreven, maar moest hun verhaal ter plekke doorvoelen. Een week lang sloot ik me af van alles en iedereen. Ik dompelde me onder in de sfeer en de overlevering van de verhalen over de Brontë-zusters van vooral hun biograaf Elizabeth Gaskell, in de voorstelling gespeeld door Rop Verheijen. Ik laat haar op het toneel bewust anders in het leven staan dan de Brontë-zusters. Zij gaat voor de commercie en wil het brede publiek aan- ►

‘Ik wilde over de beroemde **heide** lopen waar Emily Brontë over schrijft in *Wuthering heights*’

‘Mannen hebben een groter ego dan vrouwen’

spreken, alles begrijpelijk maken. Terwijl Charlotte, Emily en Anne schreven voor de kunst. Over de echtheid van het leven. En daar heb ik zelf natuurlijk ook mee te maken. Ik was direct geraakt door de muzikaliteit van hun gedichten en de grote gevoelens. Vooral over leven en dood. In hun leven lag de dood altijd op de loer door ziektes als tbc of tyfus.”

Waarom was je juist geraakt door het thema leven en dood?

“Het rauwe en realistische greep me aan. Dat zal wel liggen aan de fase waarin ik nu zit. 50 worden hakte er enorm in. In aanloop ernaartoe hield ik me al bezig met het feit dat ik de tweede helft van mijn leven in zou gaan. Ik ben niet bang voor de dood; je kunt de dood beter beschouwen als iets wat er gewoon altijd is, maar ik zie mijn leven altijd voor me op een lijn van nul tot honderd. En als je dan gemiddeld 80 wordt, heb ik nog maar dertig jaar te gaan. Ik denk ook altijd dat ik nog steeds 25 ben, met net zoveel energie als toen. Terwijl ik soms door jeugd word gezien als een oudere vrouw. Ik merk dat ik in verzet kom, omdat ik zo aan het leven hang. Altijd bang dat ik iets mis. Mijn man zegt weleens dat ik leef alsof de dood me op de hielen zit. Ik wil nog zoveel doen en sta altijd aan. Als je ouder wordt, wordt de dood sowieso een meer aanwezig thema in je leven. Steeds vaker overlijden ouders van vrienden, en mijn ouders zijn ook al 79. Laatst had ik een begrafenis van de moeder van een vriendin in Zwolle. Ik belde mijn moeder en vroeg of ze na afloop even een borrel wilde drinken op het station van Dalfsen. Ik had heel erg de behoefte om met haar samen te zijn, haar vast te pakken. Alles is zo vergankelijk. Aan de andere kant geloof ik dat de doden nog om ons heen zijn. Ik denk niet dat de ziel, alles wat jou mens maakt, ineens helemaal weg is.” In de musical wordt onder meer de draak gestoken met de mannelijke norm van zowel

de 19de als de 21ste eeuw. Als vrouw moet je je nog steeds extra bewijzen en harder werken om gehoord te worden en het vertrouwen te krijgen, stelt Ilse. “Mijn regiedebuut was de film *De luizenmoeder*. Door de serie zaten de karakters zo in mijn DNA; ik wilde ervoor gaan. ‘Jeetje dat je dit durft,’ kreeg ik als reactie van veel vrouwen. Zou dit ook zo zijn geweest als ik een man was? Mede daardoor moest ik een enorme drempel over om deze stap te zetten. De beslissing nam ik puur op gevoel. Vrouwen worden al snel Rupsje Nooitgenoeg genoemd. Zo van: ‘En je speelt, én regisseert én schrijft. Is dat niet te veel hooi op je vork?’ Waarom niet: ‘Wat fantastisch dat je dit doet?’ Wonderlijk toch? En het grappige is ook nog dat ik zélf nooit zo bezig was met het man-vrouwissue. Ik voelde me altijd gelijkwaardig aan mannelijke collega’s. Het gevoel dat er naar vrouwen anders wordt gekeken, is me eigenlijk pas opgevallen sinds ik regisseur. Ik ben me er bewuster van. Wat me wel altijd opviel in het vak, is dat mannen een groter ego hebben dan vrouwen.”

Dus daar heb jij geen last van?

“Jawel, iedereen heeft een ego... Als ik eerlijk ben, was ik wel even van slag dat *Voetbalouders* niet is genomineerd voor een Gouden Kalf – in geen enkele categorie. Oeps. Dit is óf mijn ego óf onzekerheid, realiseer ik me dan. Twijfel is ook wel inherent aan het creëren; ik ben een enorme perfectionist.”

Geld en materie zijn minder belangrijk, stel je. Je drive is creëren.

“Mijn drive is altijd schrijven en spelen geweest, en sinds kort regisseren. Veel geld verdienen is nooit mijn doel. Mijn liefde voor het vak is zo groot. Zo hecht ik weinig waarde aan spullen. Mijn huis moet gezellig zijn en ik koop ook veel tweedehands.”

Duurzaam leven past in deze tijd.

“Absoluut. Ik maak me ook zorgen om de wereld waarin we leven. Vooral voor mijn kinderen en hun kinderen. Zelf zal ik waarschijnlijk geen last meer hebben van de gevolgen van de opwarming van de aarde, maar voor mijn eventuele toekomstige kleinkinderen is dat verschrikkelijk. Ik hou mijn hart vast voor hitte en overstromingen. In het huidige politieke klimaat hebben we het over een vluchtelingenstop, maar uiteindelijk worden Nederlanders, volgens berekeningen van wetenschappers, over zo’n zeventig jaar klimaatvluchtelingen.” ►

CV

1975 Geboren in Dalfsen
1992 Artez Hogeschool voor de Kunsten
1999 Theatervoorstelling *De passie van Lucas*
2000-2003 Speelt in diverse voorstellingen
2003 Tweede op cabaret-festival Cameretten
2005 Richt met Lies Visschedijk en Marije Gubbels toneelgroep Bloody Mary op. Maakte onder meer *Visnijd*, *Schraap* en *Selma & Louise*
2006-heden Stemactrice in diverse speelfilms en tv-series
2008-2010 Speelt in diverse voorstellingen
2011 *De grote improvisatie-show*
2011-2016 Tv-serie *Toren C*
2012-2013 Speelt in diverse voorstellingen
2012-heden Educatieve series *Welkom in de Gouden Eeuw*, - *bij de Romeinen*, - *in de 80-jarige oorlog* e.d.
2014 Tv-serie *A’dam-E.V.A.* en voorstelling *Sissi*
2014-heden *Het klokhuis*
2015 Tv-serie *Het geheim van Eyck*
2016 Speelfilms *Rokjesdag* en *Onze jongens*; tv-serie *Familie Kruys* en voorstelling *Mariken*
2017 Speelfilms *Coco* en *Gek van geluk*; tv-series *B.A.B.S.*, *Vechtershart* en *Soof: een nieuw begin*

2018 Tv-serie *Foute vriendinnen*
2018-2019 Schrijft en speelt in de tv-serie *De luizenmoeder*. Ontvangt een Gouden Kalf voor Beste actrice voor haar rol als juf Ank en de Zilveren Televizier-Ster als beste actrice. Speelt in *De film van Dylan Haegens*
2019 Speelfilms *Het irritante eiland* en *Hiernamaals*, en de voorstelling *Single camping*
2020 Speelfilm *Kruimeltje en de strijd om de goudmijn*
2020-heden Tv-serie *Nieuw zeer*
2021 Speelfilms *Niks vreemds aan* en *De luizenmoeder*
2021-heden Tv-serie *Vlogmania*
2022 Speelfilm *Foodies*
2023 Schrijft en regisseert de tv-serie *Cast* en schrijft de muzikale voorstellingen *De ongeplukte zusters van Almere county* en *Robin Hood*
2024 Speelfilms *Superkrachten voor je hoofd*, *Expeditie Cupido* en tv-serie *Rwina*
2025 Bedenkt, schrijft en regisseert tv-serie *Voetbalouders* en speelt vanaf half oktober in de theaters de humoristische musical *De onverwoeste zusters van Hoogezand-Sappemeer*

‘Als je op jezelf kunt terugvallen kun je het leven aan’

Ilse groeide net als de Brontë-zussen op in een hechte creatieve gezinsconstructie met twee oudere broers en een jongere zus. “We verzonnen hoorspelen en schreven veel. Van onderlinge jaloezie is bij ons nooit sprake geweest. Misschien ook wel omdat we, uitgezonderd een van mijn broers, allemaal iets anders doen. De Brontë-zusters waren professioneel gezien elkaars concurrenten. Aan de andere kant bracht die concurrentie en jaloezie ze waarschijnlijk ook tot grote hoogte. Als broers en zussen vlieg je elkaar in de haren en tegelijkertijd kun je ontzettend veel van elkaar houden. Dat zag ik vroeger thuis en nu ook weer in mijn eigen gezin. En net als ik hechten mijn kinderen heel veel waarde aan familie.”

Samen met haar man heeft ze een zoon (21), die sociologie studeert, en een dochter (18), die een tussenjaartje neemt. Beiden wonen nog thuis. “Ze vinden het wel makkelijk zo, en er zijn natuurlijk ook geen studenten-kamers te vinden. Ik ging al op mijn 17de uit huis. Het is belangrijk dat je al jong leert om op eigen benen te staan, met geld om kunt gaan, leert koken en alleen te zijn. Dat je leert dingen zelfstandig op te lossen. Ik heb als jongvolwassene veel in mijn eentje moeten doen en daarvan geleerd. Ik gun mijn kinderen dat ook. Als je op jezelf kunt terugvallen, kun je het leven aan. Maar voorlopig zie ik ze niet vertrekken. Misschien mogen ze te veel van ons. Ach, het is ook gezellig zo met z’n viertjes.”

Wat heb jij je kinderen meegegeven?

“Altijd proberen om mensen op waarde te schatten, vriendelijk te zijn en anderen een goed gevoel te geven. En je best doen op alle fronten: maak er wat van. Ze staan als stadsjongeren met een provinciale nuchterheid heel *steady* in het leven. Die nuchterheid hebben ze van ons.”

Anderen een goed gevoel geven, vind je belangrijk.

“Ja. Ik ben gevoelig, wil mensen niet teleurstellen en ga ruzie het liefst uit de weg. Ik voel het vaak aan als iemand zich niet goed voelt, en dan wil ik het graag oplossen. Op de lijst voor HSP (hoogsensitief persoon – *red.*) scoor ik hoog. (*lacht*) Ik ben er soms meer op gericht dat het met anderen goed gaat dan met mezelf. ‘Ilse, wat wil jij?’ vraagt mijn man dan geïrriteerd. Mijn reactie is stevast: ‘Maakt niet uit. Wat willen jullie?’ Als iedereen blij is, vind ik het allang prima. Maar ik mag thuis wel wat meer ruimte opeisen.”

Dat doe je wel in je werk...

“Absoluut. Als regisseur heb ik er geen enkele moeite mee. Maar dan ben ik dienstbaar aan het werk, en dat is anders. Het liefst wil ik mijn eigen scripts ook regisseren. Een rol spelen hoeft niet meer per se. Vroeger had ik ►

‘Tijdens onze eerste KUIS dacht ik: mijn god, deze liefde gaat mijn leven lang duren’

wat dat betreft meer geldingsdrang. Nu wil ik vooral dingen máken. Ik vind het ook zo’n goede ontwikkeling dat vrouwen veel zichtbaarder worden in regie, schrijven en acteren. Nee, ik vind het niet lastig om met *De onverwoeste zusters van Hoogezand-Sappemeer* de regie uit handen te geven. Mijn script is in goede handen bij Leopold Witte. Hij heeft zoveel ervaring in het maken van muziektheater. Daarnaast móet ik het ook loslaten, want anders kan ik zelf niet goed spelen.”

Als vrouwelijke regisseur heb je natuurlijk ook te maken met machtsverhoudingen. Hoe ga jij daarin met je positie om?

“‘Vergeet niet dat jij best machtig bent,’ zei iemand uit het vak laatst tegen mij. ‘Nee joh,’ reageerde ik een beetje verbijsterd. Gelijkwaardigheid zit zó in mijn systeem, die machtsverhouding voel ik helemaal niet. Misschien scheelt het ook dat ik de positie van de andere kant ken. Ik weet hoe het voelt als je nog onbekend bent en niet wordt gezien of honderd keer wordt afgewezen voor een casting. Ik probeer acteurs ook altijd op hun gemak te stellen bij castings die ik zelf afneem, en vereenzelvig mezelf dan zo met hun onzekerheid. Op zo’n dag ben ik zo erg bezig om de ander zich ontspannen te laten voelen dat ik zelf na afloop helemaal kapot ben.” (lacht)

Trek je je dan terug?

“Ja. Ik heb veel behoefte aan afzondering en alleen zijn. Als kind kon ik me al terugtrekken in een zelfgekozen eenzaamheid en schreef uren in mijn dagboek. Het is een manier om op te laden. Sinds kort heb ik ook een schrijfkamer, voorheen schreef ik op bed met oordoppen in. Ik kan echt monomaan schrijven tot vier uur ’s nachts. Dat zal een soort ADHD zijn. Nee, ik heb me nooit laten

9x kort

In de koelkast?

“Vlierbloesemsiroop.”

Altijd bij je? “Labello met een kleurtje.”

Trots op? “Mijn zusje Miriam.”

Hekel aan? “Traagheid en sloomheid.”

Groot voorbeeld? “Actrice Olivia Colman.”

Favoriet Brontë-boek? “*Wuthering heights*.”

Leuke vintagewinkel? “Jutka en Riska.”

Onweerstaanbaar? “Heathcliff.”

Ontspannen? “De podcast *De shitshow*.”

Levensmotto? “Doe wat je ’t liefst doet, dan komt het altijd goed.”

testen. Begeesterd is wellicht een beter woord. Of ik trek me terug in ons vakantie-huisje in het bos. Hier heb ik het tweede seizoen van *Voetbalouders* geschreven.”

Haar man leerde ze als tiener kennen. Inmiddels zijn ze ruim drie decennia verder. “Tijdens onze eerste kus dacht ik: mijn god, deze liefde gaat mijn leven lang duren. Alsof ik boven mezelf hing, zo’n helikopterview. Ik voelde dat wij voor elkaar bestemd waren, maar ik was veel te jong om me al vast te leggen in een relatie. Aan dat intense gevoel tussen ons was geen ontkomen aan.”

Hunkerende onbeantwoorde liefdes liepen dwars door de levens van de Brontë-zussen. Die ken jij dus niet?

“Nee. Maar ik kon wel hartstochtelijk verliefd zijn. In de ban raken van een persoon. Overigens verdween dat gevoel vaak weer net zo snel. Mijn gevoelsleven is heftig: snel boos, snel verdrietig, snel wanhopig, snel verliefd. Op mijn 17de las ik *Wuthering heights* van Emily Brontë en toen al vond ik het karakter Heathcliff woest aantrekkelijk. Die grote gepassioneerde hartstocht, heerlijk. Hij fascineerde me. Zelfs de agressie vond ik opwindend. Daar hoeft je in deze tijd niet meer mee aan te komen. Nee, mijn man is absoluut niet zo’n type, maar juist het tegenovergestelde en zachtaardig. Qua uiterlijk is hij wel een Heathcliff trouwens: groot, donker en ondoorgrondelijk. Dus of er nog drie decennia bijkomen... Dat hoop ik wel!”

Ben je een toekomstplanner?

“Nee! Mijn leven verloopt intuïtief: van het een komt het ander. Voor mij is het allerebelangrijkst dat mijn kinderen zich goed blijven voelen. Dan heb ik het als mens goed gedaan.” ■

